

Vlaams
Parlement

vergadering **C34 – ECO5**
zittingsjaar 2013-2014

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Economisch
Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid,
Werk en Sociale Economie

van 17 oktober 2013

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de versnippering aan initiatieven inzake STEM (science, technology, engineering, mathematics) - 1888 (2012-2013)	3
Vraag om uitleg van de heer Matthias Diependaele tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over innovatief aanbesteden - 2326 (2012-2013)	7
Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de Vlaamse positie binnen de Knowledge and Innovation Communities (KIC's) - 8 (2013-2014)	14
Vraag om uitleg van de heer Lode Vereeck tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het project 'Meer innovatie in KMO's: versterken van de absorptiecapaciteit en het innovatievermogen van ondernemingen' - 100 (2013-2014)	17
Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit - 171 (2013-2014)	21

■

Voorzitter: mevrouw Patricia Ceysens

Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de versnippering aan initiatieven inzake STEM (science, technology, engineering, mathematics) - 1888 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Voorzitter, minister, collega's, deze vraag was al ingediend in juni, ondertussen zijn we vier maanden verder. In die periode is er veel gebeurd, waaronder een hoorzitting vorige week met mevrouw Tempels, de voorzitter van het STEM-platform (Science, Technology, Engineering and Mathematics), en minister Smet, de minister van Onderwijs. Daar zijn de aanbevelingen van het STEM-platform toegelicht en besproken en zijn er heel wat interessante denkpijpen geformuleerd. We hopen natuurlijk dat die in de toekomst zo veel mogelijk worden uitgevoerd.

We hebben ook in deze commissie al verschillende keren over de STEM-problematiek gesproken. Als we kijken naar de resultaten van de laatste inschrijvingen helpt het blijkbaar een beetje om er veel over te praten, want ook de jonge Vlamingen hebben de boodschap meer en meer begrepen. We zien in de inschrijvingen aan de hogescholen dat meer jongeren dan de voorbije jaren kiezen voor STEM-opleidingen. Wellicht is dat meer te danken aan de precaire situatie op de arbeidsmarkt dan aan de sensibilisering van de regering en ons allemaal, maar het is toch leuk om het in die richting te zien evolueren.

Een viertal maanden geleden heb ik mijn vraag ingediend over de versnippering aan initiatieven. Als we de STEM-platformadviezen lezen, is dat ook voor hen een grote bekommernis, om daaraan iets te doen. Minister, wij vinden nog altijd dat er meer afstemming en bundeling van al die initiatieven nodig is. Zoals gezegd, hebben we nu de adviezen van het STEM-platform gekregen. Ik pas mijn vragen aan, omdat we toch niet kunnen doen alsof die adviezen er niet zijn.

Minister, hoe staat u tegenover de STEM-promotie en de bestaande initiatieven? Hoe staat u, als ik die vraag mag stellen, tegenover de adviezen die vanuit het platform zijn geformuleerd? Wat gebeurde er met de middelen die voorheen aan die verschillende initiatieven werden besteed? Op welke manier draagt u bij vanuit uw beleidsdomein om het STEM-actieplan, de adviezen en die werkzaamheden te financieren? Werd er een initiatief genomen om het beleidsdomein Media en Wetenschapscommunicatie dichter bij de uitvoering te betrekken?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Mijnheer Van den Heuvel, er is intussen inderdaad een en ander gebeurd, vooral door het STEM-platform zelf. Ik probeer zo volledig mogelijk te antwoorden op uw vragen en kan daarna nog bijkomende duiding geven.

Wat gebeurde met de middelen die voorheen aan deze initiatieven werden besteed? U weet dat ik er de voorbije jaren zelf ook heel wat energie in heb gestopt om een eenduidig verhaal te brengen met de bestaande groepen die allemaal op de een of andere manier aan wetenschapscommunicatie doen. Dat eenduidige verhaal is uitgedrukt in de campagne Richting Morgen. Die overkoepelt met één visie alle initiatieven op vlak van wetenschap, technologie, creativiteit en innovatie, dus ook STEM-initiatieven.

In overleg met het departement Onderwijs zijn de STEM-initiatieven die vanuit het wetenschapscommunicatiebeleid gesubsidieerd worden, geïnventariseerd. Ze maken deel uit van het STEM-actieplan, waarin ze verder worden gestroomlijnd. Deze initiatieven werden ook gescreend op hun inzetbaarheid voor het concretiseren van de aanbevelingen van het STEM-platform.

De middelen van Wetenschapscommunicatie worden overwegend toegekend via meerjarige convenanten met structurele partners van het wetenschapscommunicatiebeleid. Er gaat een

grote brok naar Technopolis, de expertisecellen wetenschapscommunicatie van de associaties, de Volkssterrenwachten, de RVO-Society (Roger Van Overstraeten) en de olympiades. Dat zijn de structurele partners. Deze partners bieden ieder op zich toch wel een ruime waaier van wetenschappelijk en didactisch verantwoorde STEM-initiatieven aan op maat van verschillende doelgroepen. Het is de bedoeling om hun jarenlange expertise verder te benutten en in te zetten, zoals al gezegd in eerdere besprekingen in deze commissie. In de overeenkomsten met deze partners wordt telkens aandacht besteed aan de STEM-doelstellingen.

De middelen van Wetenschapscommunicatie worden nog steeds besteed aan STEM-activiteiten, waarmee aan de STEM-doelstellingen bijgedragen wordt, maar ook aan de andere vier beleidsdoelstellingen van het wetenschapscommunicatiebeleid in totaliteit, namelijk het stimuleren van een cultuur in de samenleving voor wetenschap en innovatie bij alle lagen van de bevolking, het verhogen van de participatie van brede lagen van de bevolking in het maatschappelijk debat rond wetenschap en innovatie, het vergroten van kansen zeker voor kansengroepen, zoals meisjes als toptalent, en het versterken van de internationale uitstraling van de kwaliteit van het onderzoek en de onderzoekers in Vlaanderen.

Er is dus geen plotse herbestemming van middelen geweest. Dat is ook niet wenselijk. Binnen de globale koepel van doelstellingen en binnen het overkoepelend verhaal Richting Morgen past het STEM-verhaal volledig. Op basis van de aanbevelingen van het STEM-platform wordt dat verder verdiept.

Ik wil een beetje tegenspreken, mijnheer Van den Heuvel, dat er een versnippering van de initiatieven zou zijn. Ik zie het eerder zo: er is een veelheid van initiatieven die bottom-up gegroeid zijn, genomen door verschillende organisaties met elk andere doelgroepen. Belangrijk is dat ze in één strategie passen, dat ze allemaal bijdragen tot de globale strategie en daardoor de impact vergroten, dat ze niet elk op zichzelf staan met een kleine impact. Dat is de doelstelling van deze werkwijze.

Wat doe ik vanuit mijn beleidsdomein voor de uitvoering? Uiteraard hebben wij actief meegewerkt aan de STEM-stuurgroep, vooral door informatie aan te dragen en hen te ondersteunen. Het departement is ook als waarnemer vertegenwoordigd in het STEM-platform en heeft daar ook zijn rol gespeeld. Zoals u zegt, heeft het STEM-platform op 13 september 2013 zijn eerste aanbevelingen bekendgemaakt, gegroepeerd in verschillende domeinen. Ik zal domein per domein overlopen waar wij actief zijn.

Ten eerste is er de onderwijsgebonden cluster. In het voorstel van platform 3 wordt een geïntegreerde aanpak voorgesteld van wiskunde, wetenschappen en technologie. Ook moet de link worden gelegd met maatschappelijk relevante thema's.

Wat doen we ter zake? Vanaf dit jaar hebben we een nieuwe overeenkomst gesloten met de RVO-Society, die er specifiek op gericht is jongeren ervaringsgericht kennis te doen maken met wetenschap en techniek. Deze vereniging heeft daarbij speciale aandacht voor de klimaatproblematiek en wil jongens en meisjes leren hoe ze via wetenschap en technologie een bijdrage kunnen leveren aan duurzaam en rationeel omgaan met energie. Ik meen dat we allemaal die doelstelling steunen. Via educatieve pakketten en workshops geeft men jongeren niet alleen een betere kijk op de technologische wereld, maar speelt men ook in op een sociaal-maatschappelijk verantwoorde levenshouding, op gezond verstand en zin voor initiatief en ondernemen.

Ook start de RVO-Society met een nieuw project, in samenwerking met Google, om jongeren van de eerste en tweede graad de luchtkwaliteit van hun eigen omgeving te laten monitoren. Misschien hebt u daar al wat over gelezen in de kranten, want over luchtkwaliteit is wel wat te doen. Zo voeren in Gent burgers actie ter zake. Het is de bedoeling dat jongeren een biologische proef uitvoeren met bladeren van bomen uit hun omgeving. Via die eenvoudige proeven kunnen ze zelf een analyse maken en zien ze de relatie tussen technologie en

wetenschap enerzijds en de grote maatschappelijke uitdagingen waar we voor staan anderzijds.

Vanaf dit jaar hebben we ook een nieuwe overeenkomst met de volkssterrenwachten. Zij organiseren uiteraard ook veel educatieve en interactieve activiteiten met betrekking tot sterrenkunde, ruimtevaart en aanverwante wetenschappen. We hebben ons ertoe geëngageerd om een geïntegreerde aanpak van wetenschappen en technologie te nemen als een beoordelingscriterium voor de subsidiëring van projecten en bij het opstellen van die STEM-overeenkomsten. We vragen aan al onze partners, dus ook aan Technopolis en de expertiscellen, om na te gaan of ze hun activiteiten nog verder kunnen verdiepen, tot een geïntegreerde aanpak kunnen komen en kunnen bijsturen in de richting van de aanbevelingen van het STEM-platform.

In het voorstel van platform 5 wordt gesteld dat er meer ervaren technologen – de zogenaamde STEM-experten – een rol moeten kunnen spelen in het onderwijs, bijvoorbeeld via gastcolleges. Er wordt voorgesteld te voorzien in een pool van vrijwilligers uit diverse bedrijfstakken, die zouden kunnen worden opgeleid om dat op een interactieve manier te doen. Wij hebben ons ertoe geëngageerd om in ieder geval al onze wetenschapscommunicatieactoren daarop aan te spreken, om vrijwilligers te selecteren en met die pool van vrijwilligers te communiceren, ook via de website Richting Morgen, om te wijzen op het bestaande aanbod van mensen die wel als rolmodel willen fungeren en onder meer in klassen willen spreken. De RVO-Society heeft expertise opgebouwd over hoe men techniek-leerkrachten beter kan opleiden, zodat zij nog een grotere impact genereren met hun verhaal.

Dan is er het voorstel van platform 6. Daarin wordt gesteld dat er een vernieuwing van de didactiek nodig is. Er worden nu nieuwe educatieve pakketten ontwikkeld, onder meer door de RVO-Society, de expertiscellen en de volkssterrenwachten, dit alles als gevolg van de convenanten die we dit jaar met hen hebben afgesloten en waarin we die doelstelling hebben geïntegreerd. Didactische vernieuwingen zullen ook worden verspreid via de congressen van de vakleeraren die jaarlijks plaatsvinden. Daarnaast is er het Lab bij Technopolis, toch een aanzienlijke uitbreiding van Technopolis. Daar kunnen leerlingen van de tweede en de derde graad van het secundair onderwijs vanaf dit najaar experimenten uit de lessen biologie en scheikunde uitvoeren. Zo kunnen ze bijvoorbeeld het genetisch materiaal van planten onderzoeken. Ook dit jaar is het STEM-centrum bij Technopolis geopend. Dat mikt specifiek op de leerkrachten. Zij worden er begeleid en krijgen er ook inspiratie met betrekking tot de vraag hoe ze op een boeiende en educatief verantwoorde manier leerlingen nog meer in contact kunnen brengen met wetenschap en technologie.

Dan is er platform 7, met als doelstelling excellentie erkennen en excellente leerlingen stimuleren om ambassadeur te worden. Daarop hebben we de voorbije jaren ook wel ingezet, onder meer door de olympiades verder te steunen, door ervoor te zorgen dat ze nog veel meer scholen zouden bereiken. Ook hebben we een nieuwigheidje ingevoerd: we brengen de laureaten van die internationale olympiades samen voor een plechtige huldiging in de gebouwen van de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB). Zo belichten we die rolmodellen en zorgen we ook voor voldoende communicatie daarover.

Ook het project van Youngster's Lab is al bezig. Dat is een pilootproject waarmee eind vorig jaar is begonnen. Het geeft leerlingen uit het secundair onderwijs de kans om een hele week lang mee te draaien in een van onze onderzoeksinstellingen. Het Interuniversitair Micro-elektronicacentrum (IMEC) doet mee, net als de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO), het Instituut voor Tropische Geneeskunde en iMinds. De RVO-Society coördineert dit. Er lijken me weinig acties te zijn die zo specifiek gericht zijn op excellentie als deze: talentvolle jongeren krijgen de kans om een hele week mee te draaien in een dergelijke topwetenschappelijke onderneming. De jongeren worden ook intensief begeleid.

Ze komen zo ook eigenlijk in een netwerk. Ook maken ze een filmpje of poster hiervan, zodat ze dat ook kunnen meedragen en mee communiceren aan de leerlingen in hun klas.

In het convenant met betrekking tot de olympiades, die nu ook pas is afgesloten, voorzien we in een nog sterkere afstemming op de aanbevelingen. De doelstelling daarvan is vooral het streven naar een groter bereik bij de scholen. Er moet zeker ook extra worden ingezet op het bereiken van meisjes, zodat ook meer meisjes worden gestimuleerd om aan deze wedstrijdformules mee te doen. We hebben ook gevraagd dat de laureaten nog meer zouden worden gestimuleerd om de rol van STEM-ambassadeur op zich te nemen. Daar willen we verder op inzetten. Dat lijken me mooie rolmodellen.

Dan is er de maatschappelijke cluster, met het voorstel van platform 8 om een STEM-academie op te richten. Daarbij wil men de nadruk leggen op passie. Men wil ook buitenschools de passie voor wetenschap aanwakkeren, enigszins analoog met de muziek- en kunstacademies. Ter zake is er nood aan structuur, aan zichtbaarheid, aan een uitrol over heel Vlaanderen. Er is al een aanbod van naschoolse STEM-activiteiten, maar dat is nog niet over heel Vlaanderen verspreid. Zo zijn er STEM-kampen met betrekking tot natuur en wetenschap. Ook de RVO-Society doet dat. Technopolis doet dat. De expertisecellen hebben ook diverse acties ter zake. Dit is echter nog niet voldoende bekend. Dit heeft nog niet voldoende impact. We willen eraan werken om die initiatieven virtueel samen te brengen en te zorgen voor een bredere bekendmaking.

Dan is er de cluster van de studiekeuze. Platform 9 gaat ook over rolmodellen. Ik verwijs in dat verband volledig naar onze campagne Richting Morgen, die we opnieuw opbouwen rond rolmodellen en de eigen getuigenissen van jonge ondernemers en wetenschappers. De website van Richting Morgen en de campagne van het najaar zijn ook zo opgebouwd. Rond de Dag van de Wetenschap zal dat op die manier verder worden uitgerold.

Er werd me gevraagd of er initiatieven werden genomen om het beleidsdomein Media hier nauwer bij te betrekken. In het STEM-platform zetelen twee mediaexperts, namelijk Guy Tegenbos en Fons Van Dyck. Ik bekijk ook of het opportuun is om in de STEM-stuurgroep rechtstreeks een vertegenwoordiger van dat beleidsdomein op te nemen, zodat er een structurele relatie is. Ik ben daar wel een voorstander van. Uiteraard hebben we heel de wetenschapscommunicatie van Richting Morgen, die ook de STEM-doelstelling behelst.

We hebben ook aan de VRT gevraagd daar voldoende aandacht aan te besteden. Dat staat trouwens ook in de beheersovereenkomst met de VRT. We hebben ter zake een doelstelling opgenomen. Bij die gelegenheid werd aan de VRT gevraagd na te gaan hoe ook zij elementen uit dit plan kan opnemen in haar programmatie. De VRT is aan het nagaan hoe de diverse VRT-netten daartoe kunnen bijdragen, uiteraard rekening houdend met de autonomie van de VRT, maar wel op basis van die strategische doelstelling uit de beheersovereenkomst. Ze hebben intussen ook overleg met de verschillende partners die wij hebben aangebracht: Technopolis, de expertisecellen, de Vlaamse Volkssterrenwachten, RVO-Society en de olympiades.

Er zijn ook heel wat nieuws- en duidingsprogramma's die inspelen op die doelstellingen, zoals Topstarter, de reeks 'Start me up' op Canvas, waarbij aandacht ging naar de technische beroepen, 'Alles voor de Wetenschap' op Canvas en een Radio 1-themaweek rond onderwijs met een uitzending vanuit Technopolis.

Via het mediabeleid en het Mediafonds wordt niet alleen steun verleend aan tv-series maar ook aan documentaires. Hier ligt ook een mogelijkheid om materiaal te ontwikkelen en financiering te krijgen.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Minister, ik dank u voor uw mooi overzicht. Het is belangrijk dat de verschillende acties op elkaar worden afgestemd en dat het kader dat door het STEM-platform is geformuleerd, als leidraad kan dienen. Dat is een mooi uitgangspunt.

Ik ben blij dat u zegt dat we moeten werken aan ‘de passie’ voor wetenschap en techniek – daarvoor is natuurlijk een maatschappelijk draagvlak nodig – en dat we moeten focussen op de schoolgaande jeugd. Ik merk dat het voor u ook een belangrijke prioriteit blijft. Dat is goed. Ik hoop dat de trend die dit studiejaar is ingezet, in de toekomst voortgezet wordt. Dat zou een goed teken zijn voor de versterking van de Vlaamse economie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Matthias Diependaele tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over innovatief aanbesteden - 2326 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele: Voorzitter, minister, collega's, op 16 mei hebben we reeds uitgebreid gedebatteerd over innovatief aanbesteden. We kwamen toen tot min of meer dezelfde conclusie, dat het inderdaad een zorgenkindje is waar dringend aandacht nodig is om het opnieuw op het juiste spoor te krijgen. Het is duidelijk dat het project de laatste jaren zeer moeizaam vooruit is gekomen, onder andere vanwege juridische belemmeringen zoals staatssteun en voorkennis. Het is dan ook belangrijk dat we in dit dossier kort op de bal spelen.

Het concept is nochtans veelbelovend. Het is de expliciete bedoeling van het programma om de innovatiekracht van bedrijven een extra impuls te geven. Het wil een kader creëren waarbinnen de overheid en de bedrijfswereld samen innovatieve oplossingen kunnen ontwikkelen voor specifieke uitdagingen van de overheid. Alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid komen hierbij aan bod. Coördinatie van de projecten en initiatieven verloopt via de kenniscel Innovatief Aanbesteden van het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT). In 2008 werd het programma opgestart met een totaalbudget van 10 miljoen euro.

Ondertussen werd het al enkele keren verlengd – nu tot eind 2013 – zodat de verdere uitrol van de precommerciële trajecten kon worden ondersteund. Volgens de website zitten momenteel vier projecten in fase 1, zeven projecten in fase 2 en twee projecten in fase 3.

Minister, kunt u een beknopte stand van zaken geven van de lopende projecten binnen Innovatief Aanbesteden? Welke doorbraken vielen er het laatste half jaar op te tekenen? Is er sinds mei vooruitgang bij bepaalde projecten? In mei gaf u aan een beperkte verlenging van het lopend initiatief tot eind 2013 te willen voorleggen aan de regering, wat intussen ook is gebeurd. Welke projecten hoopt u in dat tijdsbestek nog te realiseren? Wat gebeurt er na 2013 met betrekking tot de nog lopende projecten en Innovatief Aanbesteden als geheel? Welke budgettaire consequenties kan dit hebben?

Ongeveer een jaar geleden werd door een externe partij een doorlichting gemaakt van Innovatief Aanbesteden en ook het IWT voerde zelf een SWOT-analyse (strengths, weaknesses, opportunities, threats) uit. Naar aanleiding van die kritische rapporten heeft het IWT de opdracht gegeven om het proces, de aansturing en de aanpak opnieuw grondig te onderzoeken. Het IWT is dan met een actieplan met een tiental actiepunten gegroepeerd in vijf grote actielijnen op de proppen gekomen. De conclusies en de aanbevelingen zouden ondertussen in uw bezit moeten zijn. Op 16 mei hebt u gezegd dat we die tegen eind september zouden krijgen. Kunt u aangeven op welke punten het IWT het proces, de aansturing en de aanpak van Innovatief Aanbesteden zal bijsturen en wat daarbij de te verhopende effecten zijn?

Wat betreft de lopende projecten: in welke gevallen wordt om te werken aan innovatie binnen de overheid samengewerkt met starters en innovatieve kmo's? De doelgroep van innovatieve

starters en kmo's kan in principe bereikt worden zonder al te grote aanpassingen aan de wet op de overheidsopdrachten. Plant u initiatieven in die zin? We hebben intussen vernomen dat het bestlopende project – min of meer ook het enige – het project is met de oogscanners van Kind en Gezin. Ze worden blijkbaar aangeleverd door een Duits bedrijf. Dat is niet altijd te vermijden met aanbestedingen, maar de vraag is of daar eventueel iets aan kan worden gedaan.

Op dit moment zijn er ongeveer 400 dagen nodig voor de lancering van het eigenlijke onderzoeks- en ontwikkelingstraject. Dat is zeer lang, zeker als je weet dat er nog één tot twee jaar moet worden bijgeteld vooraleer er een prototype ontwikkeld is en de aanbesteding kan gebeuren. We moeten daar dus iets aan doen.

Is het misschien een optie om de verschillende overheidsdiensten de verplichting te geven om, als ze met externe partners samenwerken, zelf in hun eigen budget een bepaald percentage verplicht te doen besteden aan innovatie of een deel van de aanbesteding die ze doen te laten doorstromen naar innovatieve middelen?

Op 16 mei hebben we het ook over Smart@Fire gehad, een nieuw brandweerpak dat het IWT heeft binnengehaald met een Public Procurement of Innovation (PPI), een Europees programma. Ik heb niet onmiddellijk kunnen vinden of daarvoor de Vlaamse procedure wordt gebruikt of de Europese procedure. Wij hebben een probleem met onze procedure – daar zijn we het over eens – maar valt deze best practice dan onder de Europese of Vlaamse procedure?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Voorzitter, collega's, ik zal een overzicht van de stand van zaken van alle projecten aan het commissiesecretariaat overmaken. Ik zal er een paar uitlichten, waar er toch belangrijke realisaties zijn gebeurd.

De VRT heeft begin oktober 2013 een precommerciële opdracht gepubliceerd met als doel een geïntegreerd prototype voor spraak- en taaltechnologisch ondersteund ondertitelen te onderzoeken en te ontwikkelen, dat een significante meerwaarde en performantiewinst aantoonde ten opzichte van de workflows van vandaag. Vandaag gebruikt men het systeem STON, maar men denkt dat er toch nog een technologisch beter systeem mogelijk is.

Het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) heeft een innovatieve aanbesteding gedaan voor het uitwerken van een 'life-cycle-cost tool' voor woonzorgcentra werd die in juli 2013 werd opgeleverd. Met deze tool wil het VIPA de initiatiefnemers bij de bouw van een woonzorgcentrum een instrument aanreiken om in de ontwerpfasen alternatieven op het vlak van gebouwschil, technische installaties en hernieuwbare energie met elkaar te vergelijken om hen zo te ondersteunen bij hun gesprekken met de meer gespecialiseerde actoren zoals architecten, ingenieurs- en energie-adviesbureaus, in het bouwproces.

Van het project e-boekplatform is de precommerciële fase afgerond, wat in juni 2013 resulteerde in de oplevering van drie innovatieve prototypes. De commerciële aankoop wordt in de komende periode gegund.

In het kader van het Europees project Smart@Fire, onder coördinatie van het IWT, werden de marktconsultaties op 10 oktober 2013 afgerond. Meer dan 350 bedrijven hebben deelgenomen in drie verschillende landen. De precommerciële opdracht wordt begin 2014 gelanceerd.

In juni 2013 werd voor het demonstratieproject 3D GRB (driedimensionaal grootschalig referentiebestand) van het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV) een opdracht tot marktverkenning gepubliceerd. Uit de marktverkenning bleek er zowel vanuit de overheid als vanuit het bedrijfsleven en de kennisinstellingen een grote interesse om zo'n slim 3D-Vlaanderen te ontwikkelen. Een slimme of volautomatische 3D-visualisatie heeft immers een hoge toegevoegde waarde voor de overheid en een belangrijk innovatiepotentieel

voor het bedrijfsleven en de kennisinstellingen. Maar op dit moment vraagt de realisatie van een 3D-model naast de nodige toch wel hightechinformatie veel handmatige interactie en beperkt de automatisatie zich tot vereenvoudigde voorstellingen van een beperkt aantal objecten. Daar zou men dus een stap verder in willen gaan.

Tot slot is er een initiatief van het Departement Landbouw en Visserij, dat de glastuinbouwsector in Vlaanderen wil bijstaan in de zoektocht naar duurzame oplossingen die de efficiëntie van de sector verhogen. Kastechnologie evolueert immers en wordt meer en meer een multidisciplinair gebeuren op het vlak van de constructie van kassen, sturing van het klimaat en beheer van de grondstoffenstromen. In het kader van het innovatieve aanbestedingsproject Duurzame glastuinbouw in Vlaanderen werd de precommerciële aanbesteding gepubliceerd in februari 2013. De gunning is misschien zelfs gepland voor het einde van deze maand. Dat zijn de meest frappante evoluties, maar ik zal de volledige lijst toevoegen.

Tegen eind 2013 is de publicatie in het Officieel Publicatieblad van de Europese Gemeenschap van vier innovatieve bestekken gepland. Het betreft het project Energieneutraal bouwen zonder meerkost met de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen (VMSW), het project Innovatieve technieken voor hydrografische peilingen in ondiep water met de afdeling Maritieme Toegang, het project School voor de Toekomst met het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) en het project Innovatieve systemen, materialen en technieken voor gevelrestauratie met verhoging van energiezuinigheid met behoud van erfgoedwaarde, een initiatief van het beleid Onroerend Erfgoed.

Verder worden, tegen december dit jaar, de voorstellen van de bedrijven in het kader van het project STON verwacht en geëvalueerd. Er wordt ook samen met de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) verder gewerkt aan de opstart van het project Materiaaldecoder. Het Europese project Smart@Fire komt in een cruciale fase de volgende maanden, waarbij de precommerciële bestekken worden afgerond en besproken met de Europese Commissie. Dat is wat er zit aan te komen.

Na 2013 worden de opgestarte projecten die al in de ontwikkelingsfase zitten, verder uitgevoerd door de bedrijven en kennisinstellingen waaraan de opdrachten werden toegewezen en ze worden verder begeleid door het IWT. De budgetten werden bij de aanvang van elk project vastgelegd, waardoor de verdere uitvoering in principe verzekerd is. Aangezien het Kenniscentrum Innovatief Aanbesteden van het IWT een verlenging zal aanvragen voor de periode 2014-2015, wordt ervan uitgegaan dat men voor de projecten waarvoor de ontwikkelingsfase nog niet is opgestart, ook na 2013 de service zal kunnen voortzetten.

U verwijst naar de externe partij die een doorlichting heeft gemaakt van het innovatief aanbesteden. We hebben hier al verschillende keren gesproken over de grote bottlenecks waarmee we elke keer opnieuw worden geconfronteerd bij de implementatie. Het IWT heeft het innovatief aanbesteden als een pilootprogramma opgezet, met als doel om naast de bestaande subsidies toch wel een nieuw instrument te ontwikkelen om innovatie te stimuleren en bedrijven te ondersteunen in hun O&O-inspanningen. Aangezien het IWT bij de voortrekkers in Europa behoort op dit terrein, dat mogen we toch zeggen, waren er weinig referenties. Men kon zich ook niet inspireren op een bestaand reglementair kader binnen Europa. Men heeft dus een eigen methodologie en proces uitgewerkt.

Na het leertraject dat we hebben doorlopen met heel wat projecten, is duidelijk dat die methodologie voor verbetering vatbaar is en zeker en vast aan efficiëntie moet winnen, want de doorlooptijd is veel te lang. Hiervoor moeten zowel het proces als de aanpak en doorlooptijden worden bijgestuurd, rekening houdend met het kader waarbinnen het innovatief aanbesteden opereert. De wet op de overheidsopdrachten en het feit dat men te maken heeft met onderzoek en ontwikkeling zijn twee elementen. De wetgeving bepaalt gelijkheid voor alle inschrijvers, transparantie, tegenstelbaarheid en dergelijke. Langs de

andere kant is er het innovatieve, waarbij bedrijven niet altijd geneigd zijn om het achterste van hun tong te laten zien over hun nieuwste projecten en producten.

Hoewel in het kader van het innovatief aanbesteden een uitzondering op de wet op de overheidsopdrachten wordt ingeroepen en bijgevolg de wet niet in alle letterlijkheden toepasselijk is, moet toch rekening worden gehouden met een aantal basisprincipes erin die het Europese recht wel van toepassing acht, zoals het gelijkheidsbeginsel en het transparantiebeginsel. We kunnen er ruimer mee omgaan dan hoe het strikt in de wet op de overheidsopdrachten staat, maar we moeten wel de principes en de beginselen toepassen. Dat heeft onder andere tot gevolg dat men inzake doorlooptijden bijvoorbeeld minimumtermijnen moet respecteren die het proces vertragen.

Bovendien hebben de ingediende projecten in het kader van het innovatief aanbesteden een hoog onderzoeksgehalte, waarbij een aantal opeenvolgende stappen moeten worden gezet die niet zomaar kunnen worden weggelaten. Er gebeurt een behoefteanalyse bij de aanbestedende dienst, want je ontwikkelt iets nieuws, dus je moet goed de behoeften in kaart brengen en de vraagstelling scherp stellen. Daarop volgt het organiseren van marktconsultaties en het uitschrijven van de bestekken. De facto zit je in zo'n stappenproces. Er is geen wonderoplossing om dat te verbeteren, wel is het de bedoeling om met een aantal ingrepen bij te sturen.

Men gaat aanvullend aandacht besteden aan het initiëren van trajecten met een meer laagdrempelige aanpak, waar sneller quickwins kunnen worden gerealiseerd, zonder heel dat langdurige traject te moeten volgen. Deze verruiming zou moeten leiden tot een breed inzetbaar instrument dat aanbestedende diensten kunnen gebruiken om innovatiever aan te kopen.

Een onderscheid zal worden gemaakt voor projecten waarbij uitdagingen worden aangepakt waarvoor oplossingen al gedeeltelijk of bijna volledig op de markt aanwezig zijn. Dat gaat om het aankopen van bestaande innovatie of lichtjes op maat gemaakte of aangepaste innovatie, maar die nog nieuw is voor de aanbestedende dienst, die dergelijke producten nog nooit heeft verworven. Er zijn dus nog uitdagingen waarvoor oplossingen nog moeten worden ontwikkeld.

Om meer rechtszekerheid te bieden en de doorlooptijd van die projecten aanzienlijk in te korten, werd in de afgelopen maanden het proces bijgestuurd. Deze bijstellingen zijn gebeurd in overleg met de Inspectie van Financiën, want het heeft geen zin om het proces bij te sturen als daarna de Inspectie van Financiën het proces niet voldoende deugdelijk acht. Dat is gebeurd door de vernieuwde aanpak zo correct mogelijk uit te schrijven met als opzet de verschillende stappen van het proces toe te lichten en de juridische knelpunten en randvoorwaarden uit te klaren. Dat werd samen met Bestuurszaken afdeling Overheidsopdrachten voorbereid en uitgevoerd. De nieuwe aanpak werd toegelicht tijdens een overleg met de Inspectie van Financiën. Er is een modelbestek uitgewerkt, dat eind september werd opgestuurd naar de Inspectie van Financiën. Het wordt daar hopelijk binnenkort besproken en op basis van de opmerkingen van de Inspectie van Financiën afgewerkt.

Men heeft een overzichtstabel gemaakt met een opsomming van de doorlooptijden die tot vandaag gangbaar waren. De gemiddelde doorlooptijd voor het lanceren van een klassieke Europese gunningsprocedure zonder innovatie bedraagt acht maanden. In het traject van innovatief aanbesteden kwam men aan ongeveer een jaar. Door rationalisering, het uitwerken van standaarddocumenten, bepaalde administratieve lasten te elimineren en een snellere financiële commitment van de beleidsdomeinen kan men de doorlooptijd idealiter reduceren tot twee tot vier maanden. Zo bereikt men een doorlooptijd die overeenstemt met een klassieke gunningsprocedure, geen Europese. Dat moet mogelijk zijn op basis van de beslissingen die men nu genomen heeft.

Men wil efficiënter verwijzen naar de nieuwe wet op de overheidsopdrachten, die in werking is getreden op 1 juli 2013 en de controlerende instanties zoals de Inspectie van Financiën informeren over de nieuwe EU-richtlijn die in voorbereiding is en waarin het innovatief

aanbesteden uitdrukkelijk is opgenomen. Dat is een belangrijk signaal vanuit Europa. Die nieuwe richtlijn moet het vertrouwen wekken bij controlerende instanties om het innovatief aanbesteden veel meer als gangbare procedure te bekijken.

Dan zijn er nog een aantal pistes die worden onderzocht, waarin de doorlooptijden zouden worden beperkt door ze in een meer reglementair kader te verankeren. De goedkeuring van projecten zou dan bijvoorbeeld aan de raad van bestuur kunnen worden gedelegeerd, zodat een aantal goedkeuringsmomenten kunnen worden vermeden. Zo moet men niet elke keer naar het hoogste beslissingsorgaan gaan.

Nieuwe projecten zullen worden geprioriteerd op basis van volgende criteria: de maatschappelijke relevantie vanuit overheidsstandpunt, de verwachte toegevoegde waarde voor Vlaanderen, het aansluiten van de gezochte technologie bij kerncompetenties van Vlaamse bedrijven en kennisinstellingen, de slaagkans om een oplossing te vinden voor de uitgedrukte uitdaging via een aanbestedingsprocedure en de creatie van hoge risico's of niet. Dat zou moeten helpen om op basis van de bijgestuurde criteria de projecten te kiezen waarvoor innovatief aanbesteden inderdaad een meerwaarde kan betekenen.

Hoe verloopt voor de lopende projecten de samenwerking met starters? Omwille van de wet op de overheidsopdrachten en het internationale Government Procurement Agreement kunnen geen overheidsopdrachten uitsluitend worden gereserveerd voor kmo's of starters. Tot op heden hebben meer dan 1500 bedrijven deelgenomen aan de marktconsultaties in het kader van dergelijke trajecten. Hiervan is meer dan 70 procent toch kmo's en starters. Dat is een hoog cijfer, dat duidelijk aangeeft dat er een grote interesse is vanuit de bedrijfswereld en zeker de kmo-wereld. Om de deelname nog te verbeteren werden samenwerkingsafspraken gesloten met middenveldorganisaties en intermediären zoals UNIZO, Voka, Sirris, Agoria, iMinds, het Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf (WTCB), om het bestaan van die werkwijze via hun kanalen te belichten.

De heer Matthias Diependaele: Dank u wel voor uw antwoord, minister. De projecten die u schetst zijn goed, daar niet van, maar die bestonden al, ook al voor 16 mei 2013.

Minister Ingrid Lieten: Ja, ik geef de projecten waarin iets is gebeurd.

De heer Matthias Diependaele: Oké, in totaal zitten er een twaalfstal in de verschillende fases. Het helpen van de glastuinbouw lijkt me eerder een ondersteuning van de privésector dan een voorbeeld van innovatief aanbesteden of een overheidstaak, maar dat is een detail. Dat lijkt me niet echt het doelpubliek van innovatief aanbesteden. Eigenlijk wil men innoveren in een overheidstaak.

Minister Ingrid Lieten: Als men nu nieuwe kasten wil bouwen, moet men dat op een multifunctionele manier bekijken. Daarom wil men kijken hoe men een traject kan ontwikkelen waarbij de verschillende technologieën van in het begin worden geïntegreerd. Dat is de meerwaarde.

De heer Matthias Diependaele: Het heeft zeker een meerwaarde, daar niet van, maar het lijkt toch een raakvlak te zijn en niet helemaal bij innovatief aanbesteden te horen. Maar daar gaat het niet over.

Ik heb vooral gehoord dat er geen nieuwe trajecten begonnen zijn. Dat is jammer en het geeft aan dat de procedure nog altijd zeer moeilijk is. Ik ben wel blij dat er veel vraag is. Ondernemingen zijn inderdaad geïnteresseerd, maar wij horen dat ze snel afhaken, vanwege de moeilijke procedure. Daarover zijn we het eens: het loopt niet zoals het moet.

Het is ook zeer goed dat het signaal komt vanuit Europa dat er een bijsturing komt. Europa gaat ruimte maken voor het innovatief aanbesteden in de eigen reglementering op de overheidsopdrachten, die sowieso zeer streng is.

Het voorbeeld dat u geeft van het aankopen van innovatieve projecten is niet helemaal hetzelfde. Het concept van innovatief aanbesteden is omgekeerd: het probleem wordt

gedetecteerd binnen de overheid en daarvoor wordt gezocht naar innovatieve oplossingen. Samen met ondernemingen wordt er aan die innovatie gewerkt. Dat is weer een raakvlak.

Ik ben het er helemaal niet mee eens dat er in Europa geen andere voorbeelden zouden zijn. We zijn zelf eens op zoek gegaan. Toegegeven, het is niet helemaal hetzelfde, het is een variant van het innovatief aanbesteden die bestaat in Nederland. Die is wel specifiek gericht op kleine ondernemingen. Het gaat over een programma genaamd Small Business Innovation Research (SBIR). Dat bestaat al van 2004, dus al zeer lang. Tussen 2004 en 2010 zijn er een 30-tal programma's geweest. Er zijn 1000 offertes uitgeschreven. Op 6 jaar tijd zijn er 204 contracten van fase 1 afgesloten, en 92 contracten van fase 2. Daarna gaat men verder naar de ontwikkeling. We hadden het over de problemen. Een van de juridische problemen is het feit dat in de tweede fase van de openbare aanbesteding het bedrijf dat was geselecteerd in de eerste fase, eigenlijk voorkennis heeft en daardoor niet meer zou mogen meewerken. In Nederland heeft men daarvoor een zeer innovatieve oplossing, die eigenlijk niet zo moeilijk te vinden is: men verschuift er dat moment van aanbesteden naar voren. Dat gebeurt vroeger. Zo kan men op zijn minst al dat juridisch probleem uit de weg gaan. We hebben het daar vorige keer ook over gehad. Toen had ik gezegd het vreemd te vinden dat Europa met Smart@Fire kiest voor dat systeem dat juridisch zeer streng is, maar in de praktijk zeer moeilijk werkt. Daarom was mijn vraag of Smart@Fire volgens de Europese of de Vlaamse procedure verliep. Ik denk dat het uiteindelijk de Europese is. Ik moet dus mijn uitspraken van de vorige vergadering nuanceren. Men heeft niet gekozen voor de Vlaamse procedure. Ik weet niet wie er precies bezig is met de innovatiekansen die onze instellingen hebben, maar men staat zeer ver vooruit.

U hebt ook gezegd dat het IWT bezig is met het uitwerken met die nieuwe aanpak, met het opmaken van een template daarvoor en zo. Blijkbaar wordt daar zeer veel tijd aan besteed. Ik heb gehoord dat je met dat pak een buffel kunt vellen, maar het moet natuurlijk in de praktijk nog altijd haalbaar zijn. Als dat immers ondernemingen, zeker kleine ondernemingen, gaat afschrikken, dan zullen we wel weer juridisch correct zijn en zal het administratief wel goed in elkaar zitten, maar dan zal dit echt niet aantrekkelijk zijn voor ondernemingen om deel te nemen. Ik heb dit gehoord. Ik heb het zelf niet gezien. Ik geef het maar mee. Daarop moet worden gelet.

Er wordt inderdaad gewerkt aan de Vlaamse deelname, zodat kleine ondernemingen daar daadwerkelijk toegang toe hebben. Zal men er echter in slagen om dat programma effectief succesvol te maken, met de aanpassingen die men nu doet op basis van die externe evaluatie en het actieplan van het IWT? Zal men nu daadwerkelijk komen tot een werkbaar plan? Dat is de grote vraag die ik nog altijd heb, ook na uw antwoord. Er worden wel dingen bijgespijkerd, maar zullen we erin slagen om die juridische problemen op te lossen en een plan voor te leggen dat in de praktijk werkt? Dat blijft nog altijd zeker onduidelijk, zeker met wat ik hoor uit de sector en met uw antwoord. Dat blijft een open vraag. Ik houd mijn hart daarvoor vast.

Minister Ingrid Lieten: Mijnheer Diependaele, ik zou een wedervraag willen stellen: hebt u de mirakeloplossing? We zijn binnen dat spanningsveld aan het zoeken: hoe kunnen we die procedure versnellen, maar er ook voor zorgen dat de bedrijven die uiteindelijk een gunning krijgen, ook rechtszekerheid hebben? Het heeft immers geen enkele zin om snel iets te gunnen aan een bedrijf als de andere bedrijven dan naar de Raad van State lopen en die gunning laten vernietigen. Dan staan we even ver. Het heeft ook geen enkele zin om iets te bestellen bij een bedrijf waarvan de overheidsdienst dan zegt dat het niet datgene is dat ze nodig heeft.

Eenzijds moet de vraag goed worden omschreven. Dat is een belangrijke stap die daarvoor komt. Die voorfase vergt tijd. Men bekijkt hoe die voorfase korter kan worden gemaakt. Er moet een goede aanbestedingsprocedure zijn. Die mag er ook niet te vroeg komen. Als de aanbestedende overheid niet goed kan omschrijven wat ze nodig heeft, dan is het ook een slag

in het water. Men moet ervoor zorgen dat, als er uiteindelijk wordt aanbesteed, dit dan ook staat als een huis, dat de Inspectie van Financiën dat op het einde niet afschiet, dat men niet naar de Raad van State gaat, want dan hebben de bedrijven er ook niets aan.

Rekening houdend met die context waarin moet worden gewerkt, is dat geen gemakkelijke opdracht. Toch hebben we ervoor gekozen om, op basis van ons leertraject met die bestaande projecten, nu eerst de procedure zo veel mogelijk te verbeteren, op basis van alle suggesties en leerervaringen. Daarom hebben we geen nieuwe trajecten opgestart. Ik wil dat we nu eerst het systeem verbeteren. We hebben aan het IWT gevraagd daaraan nu de prioriteit te geven, zodat we overal waar we dat kunnen wat efficiëntiewinst boeken en termijnen kunnen verkorten. Dat moeten we doen. Zo maken we het geheel hopelijk beter toepasbaar.

Ik heb ook niet gezegd dat er nu geen andere ervaringen zijn, maar toen het IWT daarmee begon, waren zij bij de eersten en hadden ze weinig inspiratie. Ik zal dat echter zeker doorgeven aan het IWT, maar zij zullen ongetwijfeld contact hebben met hun Nederlandse collega's en ter zake ook uitwisselen.

Ik heb geprobeerd alle verbeteringen op te sommen die nu worden aangebracht. Het zijn er toch meerdere. We bevinden ons nu eenmaal in een strikt juridisch traject. Dat kunnen we niet vermijden. Het moet tegenstelbaar zijn. De gelijkheid en de transparantie moeten spelen. Die beginselen kunnen we dus niet wegdoen. Die beginselen moeten in de procedure worden vertaald. Ik heb ervoor gekozen om nu echt die leerervaringen om te zetten en de procedure te verbeteren, en dan te bekijken hoe we verder kunnen gaan. Daarom heb ik het traject met het IWT verlengd en aan dat agentschap gevraagd nu aan de procedure te werken. Dan kunnen we hopelijk een tweede golf organiseren.

De heer Matthias Diependaele: Minister, dank u, het is zeer vriendelijk, maar ik heb inderdaad nog zeer veel ideeën, niet alleen over innovatief aanbesteden. Er zijn nog heel wat andere dingen, om nog maar te zwijgen over het rapport-Soete, waarmee we vooruitgang zouden kunnen boeken in ons innovatiebeleid.

Ik heb er zeer veel begrip voor dat u zegt dat er eerst een procedure op poten moet worden gezet voor men nieuwe initiatieven neemt. Uw verwijzing naar het gevaar dat mensen naar de Raad van State zouden lopen, klopt ook. Voor die oude, lopende projecten geldt dat zeker. Je verandert de spelregels niet tijdens het spel. Die worden dus afgewerkt volgens het oude systeem, en daar houdt u aan vast. Ik heb echter wel het gevoel, en dat spijt me verschrikkelijk, dat we al veel te veel tijd hebben verloren met het zoeken naar die nieuwe procedure, naar dat nieuwe systeem.

U vraagt me of ik ideeën heb. Ja, die zijn er. Het is niet helemaal hetzelfde, maar bijvoorbeeld de SBIR-projecten in Nederland bestaan al sinds 2004. Dat bestond dus al toen Vlaanderen in 2008 met innovatief aanbesteden is begonnen. Men had al de kans om daarnaar te gaan kijken. Het is inderdaad niet helemaal hetzelfde: zij richten zich meer op kleine ondernemingen.

Hoe werkt dat? U stelde dat de overheid moet weten welk probleem ze precies in de markt gaat zetten. Welnu, Agentschap NL, zo'n beetje het Nederlandse IWT, beschrijft "samen met een ministerie of andere overheidsdienst het vraagstuk in een SBIR-aanbestedingsdocument". Zij besteden dus hun vraagstuk zelf al aan, en daardoor pakken ze het probleem van die voorkennis vroeger aan. Zo vermijden ze de discussie naderhand. Ik citeer: "Het document wordt vervolgens openbaar aanbesteed. (...) De beoordelingscommissie rangschikt alle projecten en adviseert de opdrachtgever (...)." Dat is de eigenlijke overheidsinstelling. Daar zit volgens mij al een deel van het probleem. Zo kun je sneller gaan. We weten trouwens allemaal dat innovatie impliceert dat de kans op mislukken bestaat. Wie dat niet aanvaardt, die moet niet aan innovatie beginnen. Ik denk echter dat daar zeker al ideeën zitten om daar werk van te maken. Mijn suggestie is zeker dus om daar eens naar te kijken, en het misschien zelfs als voorbeeld te gebruiken. Het gaat over 204 contracten van fase 1 en 92 contracten van fase 2, op zes jaar tijd. Dat lijkt me al een stuk beter dan waar wij in Vlaanderen staan.

Minister Ingrid Lieten: Ik zal zeker aan het IWT vragen of ze daarnaar hebben gekeken en wat hun leerervaringen zijn. Ik vind dat immers ook een terechte suggestie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de Vlaamse positie binnen de Knowledge and Innovation Communities (KIC's) - 8 (2013-2014)

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Voorzitter, minister, geachte leden, Knowledge and Innovation Communities (KIC's) zijn kennisgemeenschappen op Europees niveau. Momenteel bestaan er een drietal, eentje met betrekking tot de klimaatverandering, eentje met betrekking tot de ICT-maatschappij en eentje over duurzame energie. Voor die laatste KIC heeft ook Vlaanderen een subgroep binnengehaald, namelijk EnergyVille, dat in Limburg, in Waterschei is gevestigd.

Nu krijgen we van de sector daar wat opmerkingen over. Men vraagt zich af of die KIC's wel voldoende bekend zijn in Vlaanderen. Men vraagt hoe onze Vlaamse bedrijven daarop inspelen, en of ter zake geen tandje moet worden bijgestoken, temeer omdat er volgend jaar een aantal nieuwe Europese calls op het programma zouden staan, waaronder ook een call met betrekking tot 'raw materials'. We hebben ter zake toch wel een aantal spitsprojecten lopen. Hoe kan de Vlaamse overheid daar maximaal op inspelen, zodat we ook op dit vlak een subgroep binnenhalen voor onze Vlaamse industrie?

We horen ook uit de sector dat het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) wel aan het werken zou zijn aan een soort roadmap, om daar volop op in te spelen. We horen ook dat andere landen en regio's zich daar natuurlijk volop op aan het voorbereiden zijn.

Minister, hoe denkt u bij die nieuwe Europese calls toch een deel naar Vlaanderen te kunnen halen, zeker via 'smart specialisation'? Hoe evalueert u de huidige Vlaamse positie in de reeds bestaande KIC's? Kan de sensibilisatie ter zake worden verbeterd? Hoe evalueert u dat? Hoe bereidt Vlaanderen zich voor op de nieuwe calls in 2014? Waar liggen onze prioriteiten? Hoe pakt u dat aan? Waar liggen de Vlaamse prioriteiten met betrekking tot smart specialisation? Hoe promoten we dit? Hoever staat het concreet met de EWI-roadmap?

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele: Ik wil me aansluiten bij de heel terechte vraag van de heer Van den Heuvel.

Zoekt het Limburgse I-Cleantech daar aansluiting bij? We hebben dat zelf ook eens opgezocht, en weinig lijkt erop te wijzen dat dit het geval is, maar dat zou natuurlijk geen slechte zaak zijn, mochten zij dat wel doen.

Die partnerschappen zijn absoluut fundamenteel voor het scheppen van industriële tewerkstelling. Ik onderschrijf de opmerkingen van de heer Van den Heuvel daarover. We moeten absoluut die richting uit. Vorige week hebben we gehoord van die 10.000 arbeidsplaatsen uit een ABVV-rapport, voor wat het waard is. Om die reden moeten we daar absoluut rekening mee houden.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Voorzitter, geachte leden, in de KIC InnoEnergy vormt Vlaanderen inderdaad samen met Nederland een Co-Location Centre (CC) Benelux, met zetels in

Eindhoven en Genk. KU Leuven, de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) en Eandis behoren tot de in totaal 29 aandeelhouders van deze KIC, en nemen dus mee deel aan de strategievorming. EnergyVille, het gezamenlijke onderzoekscentrum van VITO, KU Leuven en het Interuniversitair Micro-elektronicacentrum (IMEC) in Genk en de zetel van Smart Grid Flanders, wordt in deze strategie dus als Europees kenniscentrum voor energie-efficiëntie uitgebouwd en erkend.

In de geselecteerde Climate-KIC en KIC ICT Labs waren er oorspronkelijk geen Vlaamse partners, maar onlangs is iMinds partner geworden in de KIC ICT Labs, met Eindhoven als CC. iMindsonderzoekers van de diverse universiteiten nemen deel aan de diverse Europese innovatieprogramma's van de KIC ICT Labs. Het incubatieteam van iMinds helpt ook Vlaamse start-ups en groei-bedrijven met het vinden van nieuwe markten in die andere KIC-landen. De participatie van iMinds in de KIC ICT Labs heeft dus een hefboomwerking voor het Vlaamse innovatielandschap en brengt deze activiteiten ook tot een Europees niveau.

De overheid maakt de aankondiging van die oproepen bekend via de website www.europrogs.be. Daarop verspreidt het IWT informatie over Europese initiatieven in de brede zin, dus ook bijvoorbeeld over de oproepen met betrekking tot de KIC's. Momenteel telt die site heel wat geregistreerde gebruikers. Via onze vertegenwoordigers in de Europese programmacomités worden ook potentiële kandidaten, zoals bedrijven en onderzoeksinstellingen, proactief aangesproken met betrekking tot een deelname aan relevante programma's.

Omdat deelname aan KIC's een zekere strategische capaciteit veronderstelt, worden deze aankondigingen proactief opgevolgd door de potentiële kernspelers zelf, die immers al Europees actief zijn op dit domein. De sterke Vlaamse actoren zijn dan ook betrokken in het voorbereiden van consortia vooraleer de oproep gepubliceerd wordt. Zo is dit het geval voor de nieuwe oproepen voor Raw Materials en Active and Healthy Ageing die in 2014 worden verwacht. Vlaanderen, maar uitgebreid de regio daarrond, wordt Europees als trekker erkend voor recycling en werkt aan de voorbereiding van dit onderdeel van de KIC met een consortium waarin drie onderzoeksinstellingen participeren en Umicore ook deel uitmaakt van de kerngroep van de KIC. Kleinere spelers worden via geassocieerde lidmaatschappen betrokken. Ook voor de KIC rond Health wordt vanuit Vlaanderen zeer actief meegebouwd aan een internationale alliantie met onder meer Nederlandse, Duitse en Engelse kennisinstellingen en bedrijven.

Hoe bereidt Vlaanderen zich voor en waar liggen onze prioriteiten? De internationalisatiestrategie voor innovatie heeft een hoge prioriteit en wordt verder verdiept. Er is ook een conceptnota met verdiepingsvoorstellen die binnenkort door de Vlaamse Regering wordt behandeld. Er is een Europa Forum opgericht waarin alle onderzoeks- en innovatiestakeholders de Europese activiteiten opvolgen en standpunten voorbereiden. Onze prioriteiten worden bepaald door het gericht innovatiebeleid met zijn zes innovatieknooppunten. Dit sluit duidelijk aan bij de Europese 'challenges' in Horizon 2020 en de thema's van de KIC's. Daarenboven ontwikkelen we een slimme specialisatiestrategie die uitgaat van onze sterkten. Hiervoor wordt een gericht clusterbeleid opgezet waarin de duurzame chemie, Flanders Innovation Hub for Sustainable Chemistry (FISCH), een voorloper is van een challenge gedreven transformatie. Deze transformatie wordt grensoverschrijdend aangepakt, getuige de recente afspraken met Nederland en ook met Nordrhein-Westfalen inzake innovatiesamenwerking, waarin we de omschakeling naar een biogebaseerde economie en groene chemie als een van onze gezamenlijke, grensoverschrijdende Europese speerpunten definiëren.

De KIC's zijn een relatief nieuw Europees instrument om Europese topactoren in de kennisdriehoek te verzamelen dat een Europees samenwerkingsmodel ontwikkelt voor groei door innovatie om de competitiviteit van onze economie te versterken. Daarbij wil men een Europees netwerk van verbonden 'co-locatiecentra' (clusters van onderzoek, onderwijs,

ondernemerschap) ontwikkelen. Dit model sluit dus aan bij de ambitie van mijn beleid om slimme specialisatieclusters te steunen in Vlaanderen, die daardoor gelinkt worden aan een netwerk en een waardeketen waarin ze een vooraanstaande rol spelen. De erkenning als co-locatiecentrum heeft immers heel wat voordelen inzake strategische positionering en uitstraling, bovenop de extra middelen van Europa die waarschijnlijk op termijn ter beschikking zouden zijn. Het gaat immers om langetermijnallianties van zeven tot veertien jaar waarin leidende Europese spelers samenwerken. Vanuit het beleid zullen we de vorming van KIC's dus aandachtig opvolgen om de prioriteitsstellingen voor deelname vanuit Vlaanderen in verschillende Europese acties beter op elkaar af te stemmen. Het Vlaams Europaplatform is een belangrijk kanaal om die informatie met elkaar te delen.

De conceptnota 'Een slimme specialisatiestrategie voor een gericht clusterbeleid' is op 8 maart goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Daarmee zijn de principes goedgekeurd voor het identificeren van slimme specialisaties, namelijk nieuwe en vernieuwde waardeketens en clusters die de Vlaamse economie internationaal onderscheiden op basis van door innovatie aangescherpte comparatieve voordelen. Het basisprincipe is dat een gericht beleid voor transitie op basis van grote maatschappelijke uitdagingen zoals mobiliteit, energie, veroudering, wordt gecombineerd met een sterk bottom-up gedreven 'entrepreneurial discovery process' dat vertrekt van de aanwezige kennis in het Vlaamse innovatie- en ondernemingslandschap. Op deze manier is 'duurzame chemie' reeds binnen het Nieuw Industrieel Beleid naar voren geschoven als een mogelijk model voor het gericht clusterbeleid omdat een platform werd opgericht (FISCH) met grote steun van de bedrijven zelf voor een transitie van de petrochemiecluster naar een meer biobased cluster.

Om dergelijke transformatietrajecten te doorlopen, wordt binnen een gericht clusterbeleid het instrument van 'roadmapping' aangeboden. De finaliteit van het gericht clusterbeleid is een partnerschapsakkoord rond de uitvoering van kwaliteitsvolle, gedragen roadmaps waarin de bedrijven zelf investeren in de nieuwe waardeketens, met de steun van het gebundelde instrumentarium van de overheid. Om de voorwaarden voor zo'n gestructureerde dialoog uit te werken tegen volgende legislatuur worden in het najaar enkele 'testtrajecten' gestart. Het FISCH-platform is een voorloper geweest. De andere twee testtrajecten focussen op additive manufacturing (3D-printen) en duurzame kringloopeconomie (recyclage van materialen en nutriënten). Deze testtrajecten worden tegen de zomer 2014 afgerond. Deze roadmaps worden ook afgestemd met Europese roadmaps, die ook vertrekken van deze maatschappelijke uitdagingen en die ook in de KIC's worden vertaald. Door de wijze waarop wij de voorbije jaren het beleid hebben vormgegeven, staan we nu klaar om maximaal in te spelen op de benadering van Europa die ook vertrekt vanuit de maatschappelijke challenges, van een inclusief beleid en van een multifunctioneel beleid. Om deze Europese afstemming te bevorderen heeft het IWT nog voor de zomer een oproep gelanceerd voor het uitwerken van Vlaamse roadmaps voor de KIC's, waaronder bijvoorbeeld materiaaltechnologie, waarvoor Europa strategische roadmaps heeft gemaakt.

Al deze bewegingen duiden erop dat we ons volop organiseren om een maximale aanwezigheid en participatie van onze bedrijven en kennisinstellingen te hebben in de nieuwe KIC's die voor 2014 aangekondigd zijn.

We proberen dat ook op een structurele manier te doen. Het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie (EWI) heeft een handleiding gemaakt die beschikbaar is op de website van EWI. Het IWT heeft de vermelde oproep gelanceerd voor KET-roadmaps (Key Enabling Technologies). Ook het Agentschap Ondernemen biedt steun en samenwerking.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Het is belangrijk dat Vlaanderen de trein niet mist bij de nieuwe call van KIC's volgend jaar. Ik ben blij dat het IWT volop aan het voorbereiden is zodat we toch wel heel actief zijn. Ik

zou willen aanmoedigen om echt alles uit de kast te halen om volgend jaar een duidelijke Vlaamse inbreng te kunnen doen bij de calls voor de nieuwe KIC's.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Lode Vereeck tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over het project 'Meer innovatie in KMO's: versterken van de absorptiecapaciteit en het innovatievermogen van ondernemingen' - 100 (2013-2014)

De voorzitter: De heer Vereeck heeft het woord.

De heer Lode Vereeck: Voorzitter, minister, collega's, wij zijn een constructieve oppositie en we gaan altijd op zoek naar dingen die goed lopen. Het is een beetje zoeken naar een speld in een hooiberg maar af en toe kom je toch eens goede projecten tegen, en dit is er zo een, namelijk uw plan rond meer innovatie met kmo's. Er zijn er nog meer, zoals het bankenplan en de omvorming van de gehandicaptenzorg naar vraagsubsidies. Er zijn wel enkele positieve punten in het beleid.

Eind vorig jaar keurde de Vlaamse Regering het project 'Meer innovatie in kmo's' goed. Het is een plan dat de betrokkenheid van kmo's bij innovatie wil verhogen. Op 2 oktober hebt u de campagne gelanceerd met onder meer de voorstelling van de website www.ikinnoveer.be en een toolkit.

Dat dat nodig is, blijkt al een hele tijd. Ik heb in het verleden een aantal schriftelijke vragen aan u gesteld, waar u in eer en geweten op geantwoord hebt, maar die ook meteen de pijnpunten hebben blootgelegd, namelijk dat het merendeel van de IWT-steun naar grote ondernemingen gaat en dat slechts een derde naar kleine ondernemingen gaat. Als men kijkt naar de twintig grootste ontvangers van IWT-steun, zijn dat bijna allemaal grote bedrijven. In 2011 gingen ze met bijna 70 procent van alle steun lopen. Net in die twintig grootste IWT-steuntrekkende bedrijven gingen er in de onderzochte periode van 2003 tot 2011, 7000 jobs verloren. Het gaat om nettojobs, wat betekent dat bij sommige van die twintig bedrijven de tewerkstelling ook steeg, maar laat dat nu net kleine ondernemingen zijn. Het jobverlies zat dus vooral bij de grote ondernemingen.

Voor een deel heeft dat te maken met onvoldoende 'awareness' bij de kmo's. We moeten daar zeker iets aan doen. Een deel van de kmo's vindt de weg niet naar de steun of is er zich onvoldoende van bewust. Het heeft ook te maken met een te beperkte absorptiecapaciteit – dat is trouwens ook de titel van uw plan –, wat wil zeggen dat een bedrijf onvoldoende in staat is om marktinformatie te vatten en te verwerken. Het heeft ook te maken met de focus van een bedrijf. In een groter bedrijf ligt de focus al eens vaker op innovatie. Een kleiner bedrijf is gewoon bezig met de boel te laten draaien. De focus ligt op operationele werking en innovatie valt er 's avonds af, wanneer men moe maar tevreden de werkdag afsluit en misschien nog aan de administratie moet beginnen.

De helft van de bedrijven met meer tien werknemers is wel innovatief – dat is in zekere zin positief –, maar alle kleintjes zeker niet, en ook de helft van de bedrijven met meer dan tien werknemers is dus niet bezig met innovatie. Minister, u bent dus met een plan naar voren gekomen dat wij dus, voor alle duidelijkheid, voluit steunen. Het is een goed plan. Het is een noodzakelijk plan. Er is ook een aanzienlijk bedrag van 1,5 miljoen euro uitgetrokken voor opleiding aan kmo's. Ik vat heel even samen: er zitten een aantal inleidende sensibiliserings-sessies in waar u tienduizend kmo's mee wilt bereiken binnen twee jaar. Dat is in 2015 en ik hoop u dan opnieuw te kunnen ondervragen. U werkt samen met de middenveldorganisaties. De Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) en het Vlaams netwerk van ondernemingen

(Voka) hebben een voorstel gedaan. Aan de deelnemers zal een innovatietoolkit worden overhandigd, samen ontwikkeld met Flanders DC, de twee genoemde organisaties en de innovatiecentra. Er zijn innovatieacademies, wat al een meer doorgedreven vorm is en waar de geselecteerde bedrijven vijf tot zeven sessies zullen kunnen volgen, opnieuw georganiseerd door de innovatiecentra, in samenwerking met de genoemde organisaties. Er is hiervoor ook al een coördinator aangewezen, die gevestigd is bij het innovatiecentrum in Vlaams-Brabant. In totaal zouden er dus in een periode van twee en een half jaar vierhonderd nieuwe innovatiemanagers komen. Er is de individuele opvolging van een tweehonderdtal bedrijven. Elk innovatiecentrum moet er dus twintig tot vijftig per jaar individueel opvolgen – u hebt echt een trechter georganiseerd – met advies rond intellectuele eigendom. En dan is er de website www.ikinnoveer.be, die intussen online staat.

Minister, mijn schriftelijke vraag dateert intussen al van mei en ging over de reeds gezette stappen sinds het goedgekeurde actieplan van december 2012. Hebt u nog informatie over de stappen die intussen werden gezet tussen mei en vandaag over de uitrol van dit plan?

De opstart van de initiatieven zou na de zomer gebeuren. Twee weken geleden werd de campagne gelanceerd. Worden de initiatieven die ik net heb genoemd, volgens de voorziene timing opgestart? Zitten alle projecten nog op schema?

Het project wordt georganiseerd in samenwerking met de innovatiecentra, Flanders DC en de werkgeversorganisaties. Het wordt dan nog eens opgevolgd door het IWT. Er zijn dus heel veel betrokken actoren. Hoe evalueert u de samenwerking?

Voor het project werd 1,5 miljoen euro vastgelegd. Minister, denkt u hiermee toe te komen?

Het project beoogt een innovatiecultuur te stimuleren bij kmo's, wat mogelijk zal leiden tot een verhoogde instroom van steunaanvragen bij het IWT. Op uw aandringen heeft het IWT een aantal hervormingen doorgevoerd om de procedures kmo-vriendelijk te maken. Dat gaat volgens drie lijnen. De administratieve lasten worden verminderd. De selectiecriteria worden gedifferentieerd: men moet niet een uitgebreide haalbaarheidsstudie aan een startende kmo vragen. Samenwerking wordt gestimuleerd. U antwoordde op een eerdere schriftelijke vraag dat het nog te vroeg was om de hervorming van het IWT te evalueren. Hebt u vandaag al wat meer informatie? Hoe evalueert u de doorgevoerde hervorming specifiek met betrekking tot de administratieve lasten? Zijn er al effecten merkbaar? Welke signalen krijgt u?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Mijnheer Vereeck, u hebt al een heel mooi overzicht gegeven van wat er allemaal in onze actie 'Ik innoveer' zit. Deze actie past in de doelstelling om de absorptiecapaciteit van onze kmo's te verhogen, naast de andere acties die we ondernemen, onder andere door bij onze andere kennisinstellingen uitdrukkelijk de doelstelling in te schrijven dat zij veel meer 'outreaching' moeten werken en hun technologie veel meer bekend moeten maken bij de kmo's. Wij hebben ook acties ondernomen om tegemoet te komen aan de terechte zorg dat onze kmo's meer ondersteund moeten kunnen worden via het instrumentarium. We hebben onder andere de procedures vereenvoudigd, zoals u terecht aangeeft. We hebben het subsidiepercentage verhoogd voor kmo's die IWT-projecten indienen. Zo krijgen zij een hogere subsidie. We hebben ook de regelgeving aangepast, waarbij grote bedrijven die subsidie krijgen van het IWT verplicht worden om kleinere bedrijven, leveranciers en klanten mee te nemen op hun innovatietraject. We hebben een bijkomend subsidiekanaal geopend voor de innovatievolgers. Meestal zijn dat kleinere bedrijven die een nieuwe technologie niet uitvinden, maar wel als een van de eersten in de markt willen toepassen. Ik heb samen met de UNIZO goed geluisterd naar hun zorgen. Daardoor heb ik het gevoel dat we ook de voorlopers in de markt kansen geven om sneller met nieuwe technologieën te komen. Dit alles vanuit de bedoeling om de kmo's, die de 'backbone' zijn van ons economisch weefsel, veel meer te ondersteunen in hun innovatiebeleid.

Die maatregelen staan op zich. Een belangrijke stap die moet worden gezet om de doelstelling te bereiken, is dat men ook in de kmo's de opportuniteit van innovatie zou moeten kunnen zien. Heel veel kmo's worstelen met een 'day to day survival'. Ze proberen het bedrijf voort aan te sturen in hun dagelijkse beslommeringen. Zij hebben niet altijd de tijd om van op een afstand te bekijken wat zij moeten doen om hun bedrijf ook de volgende jaren vooruit te krijgen, om te weten welke strategische keuzes daarvoor nodig zijn en of innovatie een van die strategische keuzes kan zijn. Dat is de eerste stap. Wij zetten die stap met 'Ik innoveer'. Daartoe heb ik met alle werkgeversorganisaties een goede samenwerking kunnen opzetten. Zij dragen dat nu ook uit in hun netwerken. In de eerste informatiesessies willen we nog tienduizend bedrijven bereiken. Wij willen handvatten aanreiken, opdat deze bedrijven zouden besluiten dat gericht innoveren ook voor hen een meerwaarde kan betekenen. Zo krijgen zij ook een eerste inzicht in wat de overheid via al haar instellingen voor dat bedrijf kan betekenen.

Als de bedrijfsleiders of managers zich daarin verder willen verdiepen, kan men iemand van het kader of het middenkader naar een van de innovatieacademies sturen. Daar kan hij het innovatielandschap beter leren kennen en methodieken leren met betrekking tot het opstarten van innovatie. Dat gaat over hoe je in je bedrijf het innovatieproces moet organiseren, en welke onderzoeksinstellingen daarbij kunnen helpen. Daarom hebben we ervoor gekozen om een eerste 'proevertje', bij wijze van spreken, te brengen op het meer strategische niveau, en om dan een doorgedreven innovatieacademie te organiseren, zodat ook mensen in het bedrijf kunnen worden opgeleid en er vervolgens zelf in hun bedrijf de trekker van kunnen zijn.

We hebben dat op 2 oktober gelanceerd. Ik vond het heel fijn en belangrijk dat ook Jo Libeer van Voka en Karel Van Eetvelt van UNIZO daarbij aanwezig waren. Zij dragen dit ook. Dat versterkt het leiderschap en het gezag van dit project. Het wordt ook gedragen door Pascal Cools van Flanders DC en Bas Sturm van de Vlaamse Innovatiecentra, die het voor wat betreft de innovatiecentra coördineert. De innovatiecentra zullen in alle projecten worden betrokken omdat zij de volgende stap moeten zetten. Zij moeten op maat dienstverlening aanbieden aan de bedrijven die een concreet project willen opstarten of verdiepen.

Er is de website www.ikinnoveer.be. Dan is er als toolkit dit boekje. (*Minister Ingrid Lieten toont een boekje*)

Ik zal ervoor zorgen dat het aan alle commissieleden wordt bezorgd. Er staan simpele schema's en rolmodellen in. Het boekje moet inspireren en enthousiast maken, het bevat handvatten over hoe men ermee in een bedrijf aan de slag kan gaan.

Ik ervaar de samenwerking als positief. Alles verloopt eigenlijk positiever dan verwacht. We zijn met Flanders DC, de werkgeversorganisaties en de innovatiecentra in een gemeenschappelijk project gestapt om te weten hoe we de innovatiecapaciteit kunnen vergroten. Voor het hele project heb ik 1,53 miljoen euro vastgelegd. De partners leggen daar 133.349 euro bovenop. Ik hoop dat we dit positief kunnen evalueren en dat we dit op basis van een jaar werken verder kunnen uitdragen of verdiepen.

Het project beoogt het stimuleren van de innovatiecultuur bij de kmo's. Sinds begin 2013 gebruikte sjablonen en toelichtende documenten werden vereenvoudigd. De subsidieaanvragen worden kwalitatief gezien positief ontvangen. De bedrijven zeggen dat het beter gaat en duidelijker is. Voor de aanvragen van haalbaarheidsstudies van een beperktere omvang is er zeker vraag naar nog meer vereenvoudiging. Daar worden voorstellen voorbereid, die volgens de planning in november 2013 op de raad van bestuur van het IWT zullen worden besproken.

Het blijft, algemeen gezien, voor mij een uitdaging om permanent te bekijken hoe we de drempel nog meer kunnen verlagen, hoe we nog meer zelf naar de bedrijven kunnen gaan, hoe we nog meer kunnen bekijken hoe we daarmee moeten omgaan. Mijnheer Diependaele, in een vorige vraag verwees u naar de studie van het Algemeen Belgisch Vakverbond (ABVV) waarin een analyse werd gemaakt van welke industriële bedrijven afhankelijk zijn

van de aankoop van ruwe materialen en hoe hun competitiviteit en concurrentie de volgende jaren zullen worden bedreigd door hogere grondstof- en energieprijzen. Dat zit eraan te komen. Die bedrijven moeten daar nu al bewust van worden gemaakt. Zij moeten worden gestimuleerd en geholpen om nu al met die uitdagingen rekening te houden, voor zover ze dat al niet doen. Ook hier zouden de innovatiecentra nog sneller naar die bedrijven moeten kunnen gaan, in plaats van reactief te zijn. In die zin plan ik de structurele verankering van de innovatiecentra. Daartoe bereiden wij het W&I-decreet voor en hopen het ook nog aan dit parlement te kunnen voorleggen, zodat we ook dat structureel kunnen verankeren.

De voorzitter: De heer Vereeck heeft het woord.

De heer Lode Vereeck: Minister, dank u voor uw antwoord. Ik herhaal graag dat we het een goed plan vinden. Het zijn inderdaad vooral kmo's die de innovatiesteun goed kunnen gebruiken. De heer Diependaele zei het daarnet nog: als uit zo'n innovatietraject nu eens geen commercialiseerbaar product volgt, zitten zij toch vaak met een financiële kater. Dat is veel minder het geval bij grote bedrijven. Die hebben wat dat betreft veel meer financiële draagkracht.

Het is een goed plan. Het enige wat ik u eventueel voor de voeten zou kunnen werpen, is dat het al veel eerder had mogen komen. U hebt nog niet geantwoord op mijn vraag naar de stand van zaken in verband met de innovatieacademie en de sensibiliseringssessies. Zit dat nog allemaal op schema?

Minister Ingrid Lieten: Ja. Ik heb gehoord dat de innovatieacademies zeer snel volgeboekt geraken. De werkgeversorganisaties gebruiken daarvoor heel goed hun communicatiekanalen. Dat zit voorlopig op schema.

De heer Lode Vereeck: Dat is heel fijn om te horen. Ik heb nog enkele vragen en suggesties. Ik merk dat je bij de kmo's vooral aan een soort van incrementele innovatie kunt doen. Er moet ook rekening worden gehouden met de doorbraakinnovaties, die vaak van spectaculaire aard zijn. Op het vlak van de administratieve lasten zijn er initiatieven genomen. Bij het indienen van een IWT-dossier zijn er duidelijk stappen gezet. Dat had ook wat vroeger gekund. Zou het mogelijk zijn om dat eens te objectiveren? We hebben binnen de dienst Wetsmatiging een gevalideerde tool om administratieve lasten te meten. U kunt misschien eens suggereren om ook deze discussie te objectiveren. Kunt u volgens de Europese meetmethode de administratieve lasten voor en na de aanpassing meten?

Dan nog deze suggestie. Het is geen verwijt maar een vaststelling dat de organisatie van het IWT de afgelopen jaren vooral op grote bedrijven gericht was. Misschien kunnen we de sensitiviteit voor kmo's bij de IWT-adviseurs vergroten. Misschien kunnen we daar stages organiseren. Die mensen zijn nu eenmaal gewend, de afgelopen twintig jaar, om met grote bedrijven om te gaan. Vaak weten ze niet – of als ze het weten, dan hebben ze onvoldoende praktijkkennis – hoe een kmo dagelijks werkt.

Ik heb nog een suggestie in verband met de uitrol. Waarom is de website van het Vlaams Innovatienetwerk (VIN) niet geïntegreerd met die van 'Ik innoveer'? We weten wat Soete zegt over de versnippering van het landschap. Nu zijn er twee sites: die van het VIN en de andere van 'Ik innoveer'. Een integratie zou overzichtelijker zijn en minder verwarrend.

Over de innovatiecentra hebben we objectieve informatie, door een externe studie, en anekdotische informatie, door de positieve signalen die we ontvangen. U hebt eerst moeten besparen binnen die innovatiecentra, vervolgens hebt u twee extra mensen kunnen opvissen via Flanders' Care, er wordt nu ook een versterking gepland voor het innovatiecentrum Limburg via het Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat (SALK). Maar uiteindelijk is het zo dat de centra door een dalende personeelsbezetting hun ambities naar beneden hebben moeten bijstellen terwijl er tegelijkertijd nieuwe taken bijkomen, zoals die die wij vandaag bespreken. Opnieuw is mijn vraag: hebt u nog altijd de indruk dat de innovatiecentra voldoende slagkracht hebben? Zult u een bijkomende budgettaire inspanning doen? Zult u die vragen? U weet, als dat gebeurt, dat wij u als eerste zullen steunen.

Minister Ingrid Lieten: Voor deze taken hebben ze extra middelen gekregen. Ik ga die nu decretaal verankeren en ik ga kijken wat er in de toekomst mogelijk is om hun takenpakket goed te kunnen uitvoeren.

Wat de website betreft, richt het VIN zich tot de intermediairen, maar ik vind het een terechte opmerking, die ik zal meenemen. Ze moeten goed verwijzen naar elkaar.

Het IWT heeft samen met de intermediairen de voorbije periode gewerkt aan een communicatiehandboek over hoe je de kmo's kunt bereiken en hoe je dat moet aanpakken, om de eigen expertise te verbeteren en duidelijk voorbereid te zijn. Die zorg leeft zeker. Men is bezig met de omschakeling van de organisatie daarnaartoe. Ik mag zeggen dat het IWT de laatste jaren enorm sterk bezig is met transformatie. Ze hebben niet enkel veel meer aandacht voor de kmo's, ze hebben ook de procedures vereenvoudigd, ze zijn meegegaan in de nieuwe benadering vanuit de strategische domeinen en maatschappelijke uitdagingen. Ze hebben zich moeten organiseren voor zorginnovatie en sociale innovatie. Ze zijn volop bezig met een volledige transitie.

Uw zorg is een constante zorg, die ik deel en die we zeker verder moeten meenemen. De actie die we nu doen, samen met de werkgeversorganisaties, Flanders DC en het IWT, brengt een belangrijke cultuurverandering met zich mee. Iedereen die bij het project betrokken is, werkt nu effectief positief mee om veel dichter en laagdrempeliger te communiceren naar de kmo's en de dienstverlening aan te bieden.

De heer Lode Vereeck: Nog twee openstaande vraagjes, minister. Bent u bereid om de administratieve lasten objectief te laten meten via het meetinstrument van de dienst wetsmatiging? U hebt het over 1,5 miljoen euro. Dat is een aanzienlijk bedrag, dat ontken ik niet. Heb ik goed begrepen dat de werkgeversorganisaties daar 133.000 euro naast leggen? Dient de 1,5 miljoen euro vooral om de innovatieacademies en informatiesessies te financieren? Ik neem aan dat de lesgevers uiteindelijk worden betaald.

Minister Ingrid Lieten: Dat is ook zo. Natuurlijk leggen de werkgeversorganisaties nog veel meer op tafel, dat niet in geld wordt uitgedrukt. Ze zetten hun netwerk in, ze organiseren de sessies in hun kantoren, ze zorgen voor de ontvangst en de begeleiding nadien. Er is een duidelijke samenwerking waarin iedereen vanuit zijn meerwaarde zaken op tafel legt. Ik wil uw vraag naar de evaluatie op basis van de wetsmatiging zeker onderzoeken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit - 171 (2013-2014)

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Minister, we hebben het in de commissie al een paar keer gehad, meestal naar aanleiding van in de media opduikende gevallen, over de manier waarop we het best omgaan met wetenschappelijke fraude. Naar aanleiding van een vraag van mij eerder dit jaar kondigde u aan dat er een Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit zou worden opgericht, en in de media kon ik vernemen dat dat ook het geval zou zijn. Dat was meteen de aanleiding voor deze vraag.

De universiteiten zouden bij de commissie terecht kunnen voor adviezen bij gevallen van wetenschapsfraude. Het gaat over een overkoepelende commissie van negen professoren waarin alle Vlaamse universiteiten vertegenwoordigd zijn, kon ik vernemen. De commissie wordt opgericht in de schoot van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO). De bedoeling van de commissie is advies te geven aan de universiteiten wanneer ze intern een onderzoek gestart zijn,

waarbij ze een second opinion kunnen krijgen, op het moment dat ze met problemen worden geconfronteerd. Ook een onderzoeker zou kunnen aankloppen bij de commissie. Een eventuele sanctie blijft wel de taak van de werkgever, of dat nu de universiteit, de instelling of het FWO is. De commissie wil naast concrete dossiers ook algemene vragen over wetenschappelijke integriteit behandelen. Er zouden plannen zijn om de uitspraken van de commissie online te publiceren.

Minister, bevestigt u de opstart van de Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit? Hoe zal de commissie concreet te werk gaan? Kunnen we daarover meer informatie krijgen dan wat we uit de media konden vernemen?

Welke garanties kunt u geven dat belangenconflicten vermeden worden, aangezien het FWO zelf ook werkgever is van een heel aantal onderzoekers? Hoe staat u tegenover het idee om de uitspraken van de commissie te publiceren op het internet? Denkt u eventueel nog aan andere maatregelen die fraude bij wetenschappelijk onderzoek kunnen voorkomen?

De voorzitter: De heer Laurys heeft het woord.

De heer Jan Laurys: Minister, collega's, ik wil me graag aansluiten bij de vraag, vooral het laatste punt. Minister, is er ook ruimte voor klokkenluiders? Ik kan me voorstellen dat de meeste dossiers worden aangebracht via collega's en medewerkers, die onder druk staan en niet altijd volledige inzage hebben in de documenten. Het zou nuttig zijn als zij ook ruimte krijgen om zich tot die instelling te wenden, waardoor hun vermoeden eventueel kan worden onderzocht en al dan niet bevestigd. Dat zou het dossier kunnen versnellen.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: De Vlaamse Commissie voor Wetenschappelijke Integriteit (VCWI) is inderdaad al een eerste maal samengekomen op 7 oktober 2013, met een eerste bespreking van de regeling van de werkzaamheden. De communicatie over de regeling en andere aspecten zal via een website gebeuren, waarnaar ook zal worden verwezen via de betrokken universiteiten.

De oprichting van de commissie is een initiatief van het FWO, op mijn vraag. We hebben met het FWO van gedachten gewisseld om te kijken wat we nog meer kunnen doen om de wetenschappelijke integriteit op een positieve manier te ondersteunen. Binnen het FWO zijn de gesprekken gestart, maar aangezien het FWO zelf als werkgever optreedt voor alle beurzen die ze geven – het is niet enkel een platform waar de universiteiten van gedachten wisselen –, is geopteerd om de commissie onder te brengen bij de Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten (KVAB), die zelf geen eigen onderzoekers tewerkstelt en zich daardoor onafhankelijk kan opstellen ten opzichte van alle werkgevers, de universiteiten, het FWO, het IWT en de onderzoekscentra.

Alle leden van de commissie dienen trouwens de algemene doelstellingen daarvan na te streven en zetelen er niet als belangenbehartiger van hun eigen instelling. Ze zitten er in eigen naam, om de waarden en doelstellingen tot uitvoer te brengen. Er worden ook afspraken gemaakt en maatregelen genomen om belangenconflicten te vermijden, als een lid bijvoorbeeld op een of andere manier betrokken is, en om de confidentialiteit te verzekeren. Dat is ook zeer belangrijk om goed te kunnen werken.

Of de uitspraken worden gepubliceerd, is op dit moment nog stof voor discussie. Dat wordt verder besproken en onderzocht. Er is alvast het voorbeeld van het Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit (LOWI) van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen (KNAW), die de beslissingen publiceren. Over voor en tegen van deze benadering discussieert men nog in de commissie. Er zullen praktijken en ervaringen worden uitgewisseld in het kader van het European Network of Research Integrity Offices. Het FWO is daarin een belangrijke partner. Zij hebben heel wat contacten. Ze hebben er al discussies met bepaalde partners over gehad. Ook de commissie zal worden vertegenwoordigd in dat Europees netwerk.

Moeten er nog meer maatregelen worden genomen? Ik heb er met verschillende mensen over gesproken en ik kan toch zeggen dat er een ruime consensus is dat wetenschappelijke integriteit een integraal gegeven is. Dat begint uiteraard bij het creëren van een bewustwording van de waarden die men als basis van zijn onderzoek moet hebben. Het is ook belangrijk jonge onderzoekers daarin te begeleiden en daar een opleiding in te geven. Ook is het belangrijk dat men daar doorheen alle stadia van een onderzoeksloopbaan permanent aandacht aan geeft.

We hebben op Vlaams niveau bekeken of we daar al aan voldoen, of we nog extra maatregelen moeten nemen. Ook Europees is dit een belangrijk punt van overleg. Ik kan u in ieder geval zeggen dat de wetenschappelijke integriteit ook een van de doelstellingen was bij het oprichten van de ‘doctoral schools’, waarvoor we in deze legislatuur toch heel specifiek heel wat middelen hebben vrijgemaakt. Daar geeft men in eerste instantie een opleiding aan jonge onderzoekers over de deontologische codes en normen die ze moeten gebruiken als basis voor hun onderzoek. Daar worden die jonge onderzoekers ook gecoacht. Ze kunnen er terecht voor advies en krijgen een verdere opleiding ter zake. We besteden daar toch wel 4 miljoen euro per jaar aan. Dat is een heel bedrag om jonge onderzoekers op alle domeinen in hun opleiding te begeleiden. Ik denk dat we daarmee een belangrijke stap hebben gezet voor de basisvoorwaarden ter preventie van dergelijke misstappen.

We hebben dat deze legislatuur opgestart. Ondertussen staan we ook al verder ter zake. Vanaf 1 oktober 2013 zijn alle universiteiten heel duidelijk verplicht om in hun doctoral schools voldoende aandacht te besteden aan die wetenschappelijke integriteit op zich, als cursusthema.

Ik heb ook de strategische onderzoekscentra uitgenodigd zich aan te sluiten bij de commissie, zodat ook zij in het netwerk zitten en ook een beroep kunnen doen op de expertise. Voor de rest kijk ik ook uit naar de adviezen die de commissie zal geven. Nogmaals, de commissie is geen beroepsorgaan. In eerste instantie wordt het proces qua wetenschappelijke integriteit in iedere universiteit op zich beheerst. De commissie is echter wel een orgaan dat de grote doelstellingen volgt, dat overlegt over hoe men verder maatregelen kan nemen om die integriteit voorop te plaatsen. Ik kijk dus ook uit naar de adviezen die ze verder daarover zullen formuleren. Ik ben er eigenlijk wel tevreden mee dat we dit op die manier hebben kunnen installeren. Ik ben ook blij dat de KVAB haar schouders daaronder zet.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Minister, ik wil mijn appreciatie uitdrukken voor de oplossing die is gevonden om uit de catch 22 van het FWO te geraken. Het FWO is bij wijze van spreken de eerste evidente partner om daar mee over te denken, maar gewoon door de structuur ervan is dat fonds ook de werkgever van iedereen die een FWO-beurs heeft, wat deze mensen mogelijk in een positie van rechter en partij zou hebben kunnen brengen. Dat maakt elke constructie wat precair op het arbeidsrechtelijke vlak. Door dit in te bedden in de academie is daar toch wel een goede oplossing voor gevonden. Ook de inbedding in een bredere Europese context lijkt me in deze tijd evident te zijn.

De voorzitter: De heer Vereeck heeft het woord.

De heer Lode Vereeck: Minister, problemen met wetenschappelijke fraude rijzen natuurlijk als basisdata niet reproduceerbaar zijn. Eigenlijk is dat in alle bètawetenschappen zo goed als onmogelijk. Als iemand een bepaalde uitvinding doet in de fysica, de chemie en zelfs de geneeskunde, dan is het heel simpel: het werkt of het werkt niet. Als men met de stelling naar voren komt dat men een bepaalde bevinding heeft gedaan, en uiteindelijk blijkt dat dit niet werkt – bijvoorbeeld als het gaat om een medicijn –, dan zal men al zeer snel in een situatie belanden waarbij andere wetenschappers gewoon via een tegenproef, via een ander experiment zullen aantonen dat dit niet klopt. Dat is een onderdeel van onze wetenschappelijke opdracht.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■